

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Україна в системі міжнародних відносин

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань усіх галузей знань
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність усіх спеціальностей
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))
(спеціалізація)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури протокол № 8 від

08.01.2020

Завідувач кафедри

В. П. Черновий

В. П. Черновий

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету української філології та соціальних наук

Н. О. Гончарова
Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Акчебаш Альона Василівна, викладач кафедри української і всесвітньої історії та культури

Рецензент програми:

Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	18	4
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 2	Семінарські заняття:	
	14	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародні відносини України в умовах незалежності.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння студентами системними знаннями з історії міжнародних відносин, зовнішньополітичної діяльності України в умовах незалежності.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Європейська інтеграція: історія і сучасність».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

- Знання:** теоретичного матеріалу щодо основних цілей, завдань, напрямів, пріоритетів зовнішньої політики України, національних інтересів України у сфері міжнародних відносин.
- Уміння:** аналізувати основні цілі, завдання, пріоритети, досягнення, перспективи зовнішньої політики України, міждержавні та міжнародні відносини, обґрунтовувати свою світоглядну позицію.
- Комунікація:** використовувати набуті знання в процесі політичного діалогу, створювати умови для комунікації із представниками зарубіжних наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій, толерантно сприймати соціальні, етнічні, конфесіональні та культурні відмінності,

сприяти зростанню авторитету України на міжнародній арені, ознайомленню зарубіжної громадськості з досягненнями нашої держави.

4. *Автономність та відповідальність* виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назив тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійно бота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійно бота
1.	Тема 1. Особливості геополітичного становища України.	2	2				10	2	1	1			12
2.	Тема 2. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин: етапи, внутрішні та зовнішні чинники.	6	4	2			12	3	2	1			16
3.	Тема 3. Участь України в діяльності міжнародних організацій.	4	2	2			10						12
4.	Тема 4. Інтеграція України в європейські та євроатлантичні структури.	4	2	2			12	3	1	2			16
5.	Тема 5. Взаємовідносини з Росією та СНД.	4	2	2			10						12
6.	Тема 6. Регіональне співробітництво України.	4	2	2			10						12
7.	Тема 7. Взаємовідносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки.	4	2	2			10						12
8.	Тема 8. Участь України у миротворчих операціях.	4	2	2			10						16
	Проміжний контроль						4						4
	Разом:	32	18	14			88	8	4	4			112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Вступ. Предмет і завдання курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами.

Тема 1. Особливості геополітичного становища України. Особливості геополітичного становища України. Чинники, що впливають на геополітичне становище України.

Тема 2. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин: етапи, внутрішні та зовнішні чинники. Основні принципи, напрями та завдання зовнішньої політики України.

Тема 3. Участь України в діяльності міжнародних організацій. Участь України у роботі ООН. Діяльність Представництва України при ООН. Співпраця України з МАГАТЕ, ЮНЕП, ЮНІДО, ВООЗ, МОП, ЮНЕСКО, МВФ, МБРР та ін. Співробітництво України з ОЧЕС.

Тема 4. Інтеграція України в європейські та євроатлантичні структури. Співробітництво з Євросоюзом. Проблема вступу України до Євросоюзу.

Україна – НАТО. Програма «Партнерство заради миру». «Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО». Проблема вступу України до НАТО.

Співпраця України з європейськими організаціями ОБСЄ, ЄБРР та ін. Україна – член Ради Європи.

Двосторонні відносини з розвинутими країнами. Відносини з державами Центральної та Східної Європи.

Тема 5. Взаємовідносини з Росією та СНД. Українсько-російські відносини. Базовий Договір між Україною та Росією 1997 р. Відносини між Україною та Росією на поч. XXI ст.: здобутки, проблеми. Російська збройна агресія проти України. Проблеми подолання конфлікту.

Діяльність України в рамках СНД. Двостороннє співробітництво з країнами – членами СНД: проблеми та перспективи.

Тема 6. Регіональне співробітництво України. Українсько-польські відносини. Українсько-румунські відносини. Українсько-чеські відносини. «Карпатський єврорегіон». Єврорегіон «Нижній Дунай».

Тема 7. Взаємовідносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки. Взаємовідносини з країнами Близького і Середнього Сходу. Відносини з «новими індустріальними країнами» Азії. Українсько-китайські, українсько-японські, українсько-іранські відносини. Взаємовідносини України з країнами Латинської Америки.

Тема 8. Участь України у миротворчих операціях.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Особливості геополітичного становища України

Тема 2. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин.

Тема 3. Участь України в діяльності міжнародних організацій.

Тема 4. Інтеграція України в європейські та євроатлантичні структури.

Тема 5. Взаємовідносини з Росією та СНД.

Тема 6. Регіональне співробітництво України.

Тема 7. Взаємовідносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки.

5.3. Організація самостійної роботи студентів денної (заочної) форм навчання

№ з/п	Вид роботи	Кільк. год. денна	Кільк. год. з / н	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	26	26	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел - підготовка реферату; - підготовка до презентації результатів дослідження; - опрацювання тем, винесених на самостійне вивчення	14 14 14 16 -	16 14 16 16 20	Анотації наукових статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	88	112	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Борисова О. В. Зовнішня політика України : історія та сучасність / О. В. Борисова : курс лекцій. – К. : Кондор-видавництво, 2017. – 344 с.
2. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Еволюція зовнішньої політики України (1991 – 2006 рр.) // УІЖ. – 2006. - № 4. – С. 32 – 50.
3. Патриляк І. Нетрадиційний погляд на українсько – польські взаємини // Молода нація. – 2001. - №1. – С. 184 – 193.
4. Дубина В. Україна у контексті регіоналізації та глобалізації // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 54 – 56.
5. Холод М. Україна у контексті загальноєвропейських міграційних процесів // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 57 – 59.
6. Залізняк Л. Л. Україна між Сходом та Заходом. Про витоки і суть російсько-української війни 2017 р. / Л. Л. Залізняк. – К. : Видавець Олег Філюк, 2017. – 168 с.
7. Трофимович В. Російська агресія проти України як загроза світовій системі безпеки // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». - Серія «Історичні науки». - 2017. - Випуск 26. - С.135-142.
8. Мартинов А. Діяльність української дипломатії у Раді Безпеки ООН (2016–2017 рр.). // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. Зб. Наук. пр. – К., 2018. – Вип. 27.- С. 146-163.
9. Левчук В. Міжнародне співробітництво Одещини (1950-ті — 2015 рр.): загальна характеристика джерел. // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. Зб. Наук. пр. – К., 2017. – Вип. 26.- С. 50-58.

10. Чорна Л.В. Українсько-румунські відносини в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. // Науковий вісник ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2009. – Вип.26. – С. 11-15.
11. Чорна Н. Польсько-українські міждержавні взаємини у світлі новітніх викликів та ризиків (2015–2017 рр.)// Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. Зб. Наук. пр. – К., 2017. – Вип. 26.- С. 141-159.
12. Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів // За заг. Ред. А.І. Кудряченка[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/sites/default/files/Україна%20як%20суб'єкт%20сучасних%20цивілізаційних%20процесів%20Частина%201..pdf>

Перелік першоджерел для конспектування

Основні напрями зовнішньої політики України //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>

Тематика рефератів:

1. Особливості геополітичного становища України.
2. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин: етапи, внутрішні та зовнішні чинники.
3. Основні принципи, напрями та завдання зовнішньої політики України.
4. Участь України в діяльності міжнародних організацій.
5. Участь України у роботі ООН.
6. Діяльність Представництва України при ООН.
7. Співпраця України з МАГАТЕ.
8. Співпраця України з ЮНЕСКО.
9. Інтеграція України в європейські та євроатлантичні структури.
10. Україна – НАТО. Програма «Партнерство заради миру».
11. Співпраця України з ОБСЄ.
12. Україна – член Ради Європи.
13. Двосторонні відносини з розвинутими країнами.
14. Відносини з державами Центральної та Східної Європи.
15. Українсько-румунські відносини.
16. Українсько-польські відносини.
17. Українсько-чеські відносини.
18. «Карпатський єврорегіон».
19. Єврорегіон «Нижній Дунай».
20. Взаємовідносини з країнами Близького і Середнього Сходу.
21. Відносини з «новими індустріальними країнами» Азії.
22. Українсько-китайські відносини.
23. Взаємовідносини України з країнами Латинської Америки.
24. Регіональне співробітництво України.
25. Співпраця України з ОЧЕС.
26. Українсько-турецькі відносини.
27. Відносини України з США.
28. Позаблоковість України: можливі втрати і здобутки.
29. Перспективні регіони зовнішньополітичної активності України.
30. Україна і СОТ.
31. Можливості Балто-Чорноморського співробітництва.
32. Співпраця України з ЮНІСЕФ.
33. Співпраця України з ЮНІДО.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 15 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з проблем розвитку міжнародних відносин в Україні в умовах незалежності.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Вкажіть основні напрями зовнішньої політики України.
2. Схарактеризуйте українсько-румунські відносини на сучасному етапі.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому

	обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Гальчинський А. Україна на перехресті геополітичних інтересів. – К., 2002.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губернський та ін. – К., 2001.
3. Мартинов А. Діяльність української дипломатії у Раді Безпеки ООН (2016–2017 рр.) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. Зб. Наук. пр. – К., 2018. – Вип. 27.- С. 146-163.
4. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991-2000рр.) / Сер. “Україна крізь віки”. - У 15-ти тт. - Т.14. - К.,2000.
5. Україна в ХХ столітті: Збірник документів і матеріалів. – К., 2000.
6. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Еволюція зовнішньої політики України (1991 – 2006 рр.) // УДЖ. – 2006. - № 4. – С. 32 – 50.
7. Чекаленко Л.Д. // Зовнішня політика України : Підручник для студентів вузів / Л. Д. Чекаленко. - Київ : Либідь, 2006.
8. Левчук В. Міжнародне співробітництво Одещини (1950-ті — 2015 рр.): загальна характеристика джерел. // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. Зб. Наук. пр. – К., 2017. – Вип. 26.- С. 50-58.
9. Чорна Н. Польсько-українські міждержавні взаємини у світлі новітніх викликів та ризиків (2015–2017 рр.)// Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. Зб. Наук. пр. – К., 2017. – Вип. 26.- С. 141-159.
10. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2008.
11. Лотоцький С, Трохимчук С. Україна в світовому геополітичному просторі. – Львів, 2002.
12. Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII–XXI ст. / За заг. ред. В. Брехуненка. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – К., 2016. – 248 с.
13. Фельштинский Ю., Станчев М. ТРЕТЬЯ МИРОВАЯ: Битва за Украину. – К.: Наш Формат, 2015. – 456 с.
14. Україна-Росія: діалог під час конфлікту. Матеріали круглого столу «Україна-Росія: діалог під час конфлікту», лютий 2015, Київ / Наук. Ред.: Є. Бистрицький; Упорядн. О. Білий. – К.: «Агентство «Україна». Міжнародний фонд «Відродження», 2015. – 110 с.

15. Лукінюк М. В. Руйнуймо міфи! Полемічні нотатки до українсько-російської історії з окремими фрагментами з дискусій автора в Інтернеті. – К.: Український пріоритет, 2014. – 576 с. – (ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ)
16. Беларусь, Расія, Україна: дзялягнарадаў і культур / Рэд. Кал.: Караў Д. У. (рот. Рэд.), Масненка В. В. (нам. рот. Рэд.), Борак Г. У., Бумблаускас А., Васіленка В. А., Галенчанка Г. Я., Гарбацкі А. А., Задаражнюк Э. Р., Карнілава Л. А., Мартынюк А. В., Марзалюк І. А., Мірановіч А., Махначова М. П., Рыбак А. А., Яноўскі А. А. . – Гродна: ЮрсаПрынт, 2013. – 424 с. – (Гістарыяграфічныядаследванні).

10.2 Допоміжні джерела.

1. Вторжение в Украину: Хроника российской агрессии. – К., 2016.
2. Березовець Т. Анексія: острів Крим. Хроніки «гібридної війни». – К., 2015.
3. Магда Є.В. Гібридна війна: вижити і перемогти. – Х., 2015.
4. Біла К. Національні інтереси України в контексті стратегії Росії і НАТО // Молода нація. – 2000. - № 3. – С. 5 – 17.
5. Патриляк І. Нетрадиційний погляд на українсько-польські взаємини // Молода нація. – 2001. - №1. – С. 184 – 193.
6. Гладкий О. Рівень інтегрованості України до європейських структур // Молода нація. – 2001. - № 4. – С. 173 – 185.
7. Погорелов Є. Глобалізація – виклик доби, і відповідь на нього // Молода нація. – 2001. - № 4. – С. 186 – 215.
8. Чупрін Р. «Ялтинська рада» та «Переяславський самміт» (інтеграційні вибори України з позицій світ – системного аналізу) // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 11 – 13.
9. Сепетий Д. Чи готують Україні новий Переяслав? // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 14 – 22.
10. Булавка Є. Два виміри українського вибору // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 32 – 38.
11. Хоруженко О. Інтеграційна модель для України // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 39-44.
12. Юнко М. Новий кордон об'єднаної Європи та майбутнє України // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 45 – 50.
13. Чапліна І. Образ майбутнього в загальнонаціональній ідеології і питання інтеграційної моделі для України // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 51 – 53.
14. Дубина В. Україна у контексті регіоналізації та глобалізації // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 54 – 56.
15. Холод М. Україна у контексті загальноєвропейських міграційних процесів // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 57 – 59.
16. Кураєва А. Перспективи вступу України до ЄС та модель регіональної економічної інтеграції // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 60 – 70.
17. Мороз В. Загрози європейської толерантності в умовах інтеграційних процесів // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 71 – 78.
18. Шаблій А. Особливості ставлення українців до проблеми інтеграції в ЄП та ЄС // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 87 – 91.
19. Куценко С. Туди, де нас чекають. Європейська інтеграція // Молода нація. – 2003. - № 4. – С. 92 – 95.
20. Україна – країни Сходу в ХХІ столітті: діалог мов, культур, цивілізацій та педагогічних систем: Матеріали ІІІ Всеукраїнської наук. – практ. конференції 18 – 19 травня 2001 року. – Вип. 3. – К., 2002.
21. Україна – країни Сходу: від діалогу педагогічних систем до діалогу культур та цивілізацій: Матеріали наук. – практ. конференцій 14 – 16 травня 1999 р. і 11 – 13 травня 2000 р. – К., 2001.
22. Україна дипломатична. – 2002. Науковий щорічник. – К., 2003.

23. Україна і світ: проблеми та перспективи міжнародних відносин. – К., 2003.
24. Кульчицький С. Між Європейським і Слов'янським союзами // Історія України. – 1999. - № 9.
25. Кульчицький С. Україна у часі і просторі // Історія України. – 1999. - № 7.
26. Разведка включила РФ в список стран, способных угрожать интересам США [Электронный ресурс] // Россия в глобальной политике. – 2009. – 16 сентября. – Режим доступа: <http://www.globalaffairs.ru/news/0/12388.html>.
27. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / [заг. ред. проф. Б. Гуменюка і проф. С. Шергіна]. – К. : Університет «Україна», 2009. – 508 с.
28. Гончар М. Газовый натиск с Востока [Электронный ресурс] / М. Гончар, М. Алинов // Зеркало недели.-№24, 2-8 июля 2011. – Режим доступа: http://zn.ua/ECONOMICS/gazovyy_natisk_s_vostoka-83728.html.
29. Грищенко К. Договорсовременный и нужный / К. Грищенко // День - № 195-196, 28-29 октября 2011.
30. Грищенко К. Поза межами шахівниці: прагматичний порядок денний української зовнішньої політики [Електронний ресурс] / К. Грищенко // Дзеркало тижня. - №27(807), 17 липня – 6 серпня 2010. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/poza_mezhami_shahivnitsi_pragmatichniy_poryadok_denniy_ukrayinskoyi_zovnishnoyi_politiki-60748.html.
31. Ермолаев А. Украиненуженновый национальный проект [Электронный ресурс] / А. Ермолаев // Диалог. – Режим доступа: <http://dialogs.org.ua/dialog.php?id=528 ropid = 881 # 881>.
32. Зовнішня політика України – 2007: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / [за ред. Г.М. Перепелиці]. – К. : ВД «Стилос», 2008 – 312 с.
33. Коротков Д. Дань Евросоюзу [Электронный ресурс] / Д. Коротков // Сегодня. – 12 ноября 2011. – Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/blogs/korotkovblog.html>.
34. Клишкин П. Естьли перспектива? [Электронный ресурс] / П. Клишкин // Зеркало недели. - № 43, 26 ноября 2011. – Режим доступа: http://www.ukrudprom.com/digest/Pavel_Klimkin_Est_li_perspektiva.html.
35. Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів // За заг. Ред. А.І. Кудряченка[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/sites/default/files/Україна%20як%20суб'єкт%20сучасних%20цивілізаційних%20процесів%20Частина%201.pdf>
36. Чорна Л.В. Українсько-румунські відносини в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. // Науковий вісник ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2009. – Вип.26. – С. 11-15.

10.3. Інтернет-ресурси

<http://history.org.ua/uk> – Інститут історії України НАН України

<http://www.litopys.org.ua> – ІЗБОРНИК. Історія України ІХ-ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації

<http://uamoderna.com> – Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис.

<http://libr.org.ua/books/78.html> – Українська електронна бібліотека